

Jegyzőkönyve

a bihari reform. egyházmegye 1873. november 3-ikán Nagyváradon tartott

K Ö Z G Y Ü L É S É N E K.

Pap Károly esperest és helyettesített segédgondnok Tar Imre kettős elnökletök alatt jelen voltak: Gál Imre, Szokolay József, Ember Pál, Könyves János, egyházi — Ercsey Géza, Ritoók Zsigmond, világi tanácsbírák. — Oláh József, Benedek László, egyházi — Millye Gyula, Szücs Lajos, világi jegyzők Szabó Károly köz-, Szikszay József lelkészgyámoldai pénztárnokok.

Képviselők:

Ártándról: Szabó Károly, lelkész.

Bojtról: Varga Mihály, Pető János.

Csatárból: Szilágyi Mihály, Zádori István.

Kis-Szántóról: Kocsis József, lelkész; Szappanos József.

Nagyváradról: Szabó Ferencz, Deczki Dániel.

Száldobágyról: Nagy Bálint, Szebeni Sándor.

Pap-Tamásiból: Szappanos Sándor, Szücs Sándor.

Nagy-Tótfaluból: Váradi Benedek, lelkész; Mónus János.

Hegyköz-Kovácsiból: Konta Ferencz.

Szalárdról: Kiss Benjámin, lelkész; Szabó József.

Mező-Keresztesről: Pap Gábor.

Kis-Jenőből: Hegedüs Ferencz, lelkész; Gáti Ferencz, Takács Gábor.

Lelkészek:

Nagy István nagyváradai, Tóth József bihari, Szabó József pósalakai, Bokros Benedek száldobágyi, Séra Ferencz siteri, Kocsis József kis-szántói, Szemes László szent-jánosi, Bujdosó Lajos nyüvedi, Hegedüs Ferencz kis-jenői, Biró János örvéni, Daróczi János borsi, Varga István lessi, Hegyesi Mihály p.-töldi, Kecskeméti Lajos fugyi-vásárhelyi, lelkészek. — Papp Károly, Bugyi Sándor, Nyiri István, Nádudvari Lajos, segédlelkészek. — L. Gubás Ferencz, Debreczeni Gyula, vallástanárok.

Tanítók: Giráki István, — Kondor Imre, — Juhász Lajos, — Dankó Sándor, énekvezérek, — és más hallgatók.

Pap Károly esperest buzgó alkalmi ima, s a megjelent tagok szívélyes üdvözlése után, a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

1. szám. Elnök esperest felhívja a közgyűlés figyelmét, hogy miután segédgondnok ur, gyengélkedő egészsége miatt jelen gyűlésünkben részt nem vehet, a társelnökséggel a legidősb tanácsbíró bizza meg.

Ercsey Zsigmond segédgondnok urnak meg nem jelenhetése sajnos tudomásul vétetvén: Tar Imre, mint a jelenvoltak közt legidősb tanácsbíró, a társelnökségre felhivatván, székét elfoglalja.

2. szám. Dobozy Menyhért hivatalos elfoglaltatása, — Ember Károly családi körülményei miatt, jelen gyűlésünkön meg nem jelenhetéseket az esperesthez intézett levelökben tudatják.

Tudomásul vétetik.

3. szám. Olvastatott tek. Beöthy Andor, Biharmegye alispánjának, 1873. okt. 31-ikén 10,285. sz. a. Nagyváradon kelt, s Pap Károly esperesthez intézett levele, melyben ennek megkeresésére tudatja, hogy a megye gyűlés-teremét az egyházmegyei közgyűlések tanácskozási helyiségeül, egyszer-mindenkorra átengedte, — s a jövőben tartandó gyűlések ideje, az általa egyidejűleg utasított Kazinczy Géza várnagy urnak lesz közvetlenül tudomására juttatandó.

Hálás köszönettel tudomásul vétetik.

4. szám. Elnök esperest meghatott hangon jelenti, világi tanácsbíró tek. Zathureczky Gedeon urnak, f. év július hó 29-ikén történt halálát.

A kebel fájó érzetével veszi az egyházmegye tudomásul egyik régi tisztviselőjének az egyház közügyei iránt meleg érdekeltséget tanúsított Zathureczky Gedeon tanácsbírónak gyászos kimulását; — s midőn egy részről a bölcs tapintattal, s nemes buzgalommal folytatott hű hivataloskodásáért, — s egyházmegyénk jótékony intézetei iránt több ízben nagylelkű áldozatokban kimutatott nemesszívűségéért, becses emlékét halás kegyelettel megőrizni, s a nagy mérvben kiérdemelt méltányoló elismerését e szerény lapon megőrizni elengedhetlen kötelességének ismeri: más részről az esperest megbizsa, hogy az egyházmegye részvétét a gyászba borult családnak hozza tudomására.

5. szám. Zathureczky Gedeon halálával egy világi tanácsbírói szék megürülvén:

Esperest utasittatik, a szavazásnak a fenálló szabályok és gyakorlat szerinti elrendelésére, oly módon, hogy a tavaszi közgyűlésre kész eredmény terjesztessék be.

6. szám. Olvastattott az állandó szavazat-bontó küldöttségnek 1873. szept. 16-ikán Nagyváradon felvett jegyzőkönyve, mely szerint egyházi tanácsbírószágra kapott Szabó Zsigmond 19, Könyves János 14, Tóth József 11 szavazatot, — s így senki általános többséget nem nyervén, a két, legtöbb szavazatot nyert Szabó Zsigmond és Könyves János, új választás végett kitűzettek.

Egyházi jegyzőségre Benedek László 30, Bíró János 11, Hegedűs Ferencz 2, Kocsis József 1 szavazatot nyervén, általános többséggel Benedek László elválasztott jegyzőnek kijelentetik.

Olvastattott továbbá ugyanazon küldöttségnek 1873. okt. 28-ikán felvett jegyzőkönyve, mely szerint a két kijelölt közül Szabó Zsigmond 22, Könyves János 12 szavazatot nyert; — nem érkezett be a szavazat: Csökmő, Elesd, Hegyköz-Ujlak, Kis-Jenő, M.-Kakucs, N. Kereki, Nagyvárad és Szalárdról.

Benedek László lelkésznek egyházi jegyzővé lett elválasztását egész örömmel erősíti meg közgyűlésünk, — ki is az eskütelre felhivatván, azt szíves készséggel leteszi, s székét jó kívánságok közt elfoglalja.

A tanácsbírószágot illetőleg, az utólagosan beérkezett szavazatok a közgyűlés által elfogadtván és felbontván, minthogy Szabó Zsigmond 30, Könyves János 13 szavazatot nyertek: Szabó Zsigmond elválasztott tanácsbírónak kijelentetik, miről elnök által értesítendő.

7. szám. Olvastattott Pap Károly esperestnek f. évi június 29-ikétől július 23-ikáig teljesített canonica visitatióról beterjesztett következő jelentése:

521
1873

Esperesti jelentés

a f. é. június 29-kétől július 23-ig teljesített canonica visitatióról.

A canonica visitatiót t. Bíró János, Oláh József és Szabó Károly urak társaságában szándékoztam végezni; azonban az uralkodó járvány miatt t. Bíró János ur hon maradni kényszerülvén, t. Szabó Károly ur pedig a körutból haza hivatván: csupán a Sárretét járhattam be társaságban, t. Oláh József urral, — a Körözs-völgyét egészen, a hegyközi körnek pedig nagyobb részét egyedül járván be.

A hozzám beérkezett jelentések szerint a kolera egyházmegyénkben június 8-án kezdődött, s augusztus végével nagybárra mindenütt megszűnt. Egyházainkban a kolera áldozatává lettek: férfi 910, nő 796, együtt 1706. Legpusztítóbban dult a járvány Kis-Jenőben, hol 17. 8 %, azután Borson, hol 9. 77 %, N.-Kerekiben, hol 8. 44 %, s Szent-Jánoson, hol 7. 77 % halt el.

A belhivatalnokok közül csupán egy — Dobos László, f.-vásárhelyi tanító — esett a kolera áldozatul.

Mellőzve a népesség mozgás összehállását 1872-ről, miután az, az egyházkerületi 1873-ki névtárban megtalálható, szemle alá veszem:

I. Az egyházak állapotát.

Egyházaink — eltekintve a szomorú időviszonyok: járvány s a csapások, tavaszi fagy, jégesők s a júliusi és augusztusi iszonyú hőség miatt bekövetkezett szűk termés s ezért fenyegető inségtől — csendes békében vannak.

Fugyiban, — hol a látogatást megkezdtem — t. Lőkös Sándor lelkész

atyánkfia, ápril 16-án meghalván; az egyház lelkész nélkül maradt. Ideiglenesen a lelkészi teendőket, általam felkérve, teljesítette és teljesítette t. Hegedűs Ferencz, k.-jenői lelkész s miután több egyének lettek általam felszólítva a fugyi lelkészség elfogadására, azonban a fizetés csekélyisége miatt senki nem vállalkozott: beállott a kényszerűség. Fugyit, mint főkegyházat Kis-Jenőhöz csatolni, — ez lévén a hívek kívánsága, — mely affiliálás külön fog a n. t. egyházmegyei gyűlés elébe terjesztetni.

A szűk idő daczára, az egyházak kebelében következő építkezések történtek: Biharön a nagyszerű fiu-iskola elkészült, 6000 frt körüli költséggel, — azonban a termék bebutorozása még hátra van.

H.-K.-Pályiban a templom és torony. faszindelyvel újból megfedetett. H.-K.-Szalárdágyon új, czélszerű iskola-épület emeltetett, cseréptetőre, 1500 frt költséggel.

N.-Szántón új iskola-telek szerezetett, melyen az új iskola-épület vert falai készek.

Nyüveden takarékmagtári és kamara-helyiség épült, alatta pinczével, 400 forinton.

Örvénden a templom meghasadozott falai kijavítottak, s megerősítették, s az egész kimeszeltetett, 2268 frt költséggel.

Pelbárhidán a templom új tetővel, mennyezettel, új és nagyobb ablakkal látott el 900 frt költséggel. — A paplakon javítás: padimentom, új ablakok s új ajtó, 124 frt költséggel.

Siterben a lelkészlak szépen átalakítottatott, kényelmessé tétetett s faszindelyvel fedetett 996 frt költséggel, melyből a néhai Szabó Pál által, tanulószoba építésére tett 300 frt alapítvány, kamataival 416 frtot fedezett.

Szalárdon a templom és torony díszesen átalakítottatott, vörös pléh fedéllel ellátva, 9740 frt költséggel. A templomnak kerítésben levő környékét Csernovics Arzen földbirtokos ur saját kertésze által angolkerített alakította át, — miért nem késsem a tisztelt urnak, mint szintén Csernovics Róza urnőnek, általa az Ur asztalához ajándékozott igen szép és értékes szőnyegért, irásban köszönetemet kifejezni.

Szent-Jánoson a templom 2730 frt, a lelkészlak pedig 300 frt költséggel új, fa szindely tetővel látottat el.

Váncsodon a fiu-iskola új székekkel butoroztatott be.

Kegyes adományok az egyházak részére:

M.-Keresztesen: Pető Gáspár 25 frt, Pál Gáborné Bundik Erzsébet 25 frt. özv. Benkő Mihályné Varga Sára 10 frt, Kádár Istvánné 10 frt.

M.-Telkiben: Ples Mitru, gör. kel. vallású 20 frt.

Pelbárhidán: Kis Sára cseledő, a szőszék számára egy szőnyeget.

Püspökiben: Özv. Pap Istvánné 40 frt, özv. Felvinczi Ferenczné 40 frt, özv. Halász Andrásné 20 frt, Bodó Józsefné 50 frt.

Az egyházak ingatlan vagyona

érdekében, részint a nyilvántartás, részint a lelkészek évenkénti fáradsága megkimélese tekintetéből, a beterjesztett telekkönyvi adatok után, kimutatást állítottam össze, megtoldva a takarékmagtárak létállapotával, s a kimutatást, mint ezen szám 1. alatti mellékletét kinyomattam, mely is a jegyzőkönyvhöz csatolandó lesz. E kimutatásból következő tudomás szerezhető:

1. Semminemű haszonhajtó földbirtoka nincs: F.-Vásárhely, Kis-Jenő, Less, M.-Kakucs, Nagyvárad, Pelbárhida, Szalárd, tehát 7 egyháznak.
2. Csupán szőlő vagy erdő: Örvénd, B.-Ujlak, Siter, tehát 3 egyháznak.
3. A takarékmagtárak összege tesz 2015 köből 1 1/2 veka gabonát.

II. Iskolák állapota.

Nem találtam iskolát: Fugyiban a lelkész-tanító elhalása miatt; K.-N.-Réven, M.-Kakucs, F.-Vásárhelyen és Lessen az ismeretes kedvetlen körülmények miatt. A járvány miatt feloszlatta voltak az iskolák: K.-Jenőben, Szent-Jánoson, Bojton, N.-Kerekiben s az egész berettyóvölgyi és hegyközi körben, kivéven Bihar és Püspök.

Nagyváradon, épen jelenlétemkor tartatván a vallástani közvizsgák, megjelentem a t. Debreczeni Gyula vallástanárral közvizsgáján, s a gyermekek kész és értelmes feleletéből örömmel győződtem meg arról, hogy a nagyváradai egyház az új vallástanárból kitűnő tanerőt nyert.

A mi már a tanügyet általában illeti: nagy örömmre válik bizonyosságot tennem s jelenthetem a n. t. egyházmegyei közgyűlésnek, hogy azon 33 iskolában,

melyeket megvizsgálhattam, általában örvendetes előhaladást tapasztaltam. — mi bizonyoságot tesz arról, hogy tanítói karunk érzi hivatása fontosságát, engedelmességek az egyházmegye intézkedéseinek, s haladni kíván, hogy a tanügy színvonalán állhasson. — A megszabott tantárgyakat, alig egy-két kivétellel, tanítják mindnyájan; az értelmes tanításra, helyes hanghordozásra nagyobb gondot fordítanak, mint előbb. Az iskolák legnagyobb részben a legszükségesebb taneszközökkel fel vannak szerelve. Kívánni valók még a testgyakorlat, kertészet és rajz általánosabb tanítása. A testgyakorlat tekintetéből különösen kiemelem: az örvéndi, élesdi, p-ujlaki, darvasi, zsdakai — Szege Kálmán vezetése alatt, — borsi és püspökii fi-iskolákat. Női munkákat mutattak: a m-keresztési és zsdakai leányiskolák növendékei. Kötő rajz- és irálygyakorlatokat, s pedig nem csak mutatványkép, hanem a naponkénti gyakorlat szerint, a bojti fiu- és leány-iskolák tanítói.

Ezek után lehet, és szabad következtetnem, hogy a hol iskolát nem találtam is, azokban is hasonló, dicséretes előre törekvést találtam volna. Ez okból, minthogy az iskolákat általában nem vizsgálhattam meg, tartózkodom egy akitől, mint szinte az egy pár gyengének és csökönyösnek mutatkozottak megnevezésétől, — örvendő a nemes versenynek, s az utóbbiakra nézve jobb sikert remélve.

Nem mulasztom el azonban itt is, és újra figyelmeztetni a tanítói kart, hogy addig is, míg az egyházak néhány testgyakorlati eszközt felállíthatnának, legalább a szabad gyakorlatokat tanítani el ne mulasztják, miután ezeket a tanfelügyelőség is nagyon sürgeti — s pedig megütözkösemre azt tapasztaltam, hogy épen némely nagyobb iskolában nem tanították, mintha a főtanítónak derogálna annak tanítása. — Színteg ajánlom a kertészet és rajz tanítását is, — a tapasztalás bizonyítván, hogy az itt említett három mellékes tantárgy kedves a gyermekeknek is, s nekik jótékony üdülést szerez.

Az iskolák állapotáról is — mint e szám 1/4 alatti mellékletét — készítettem egy kimutatást, s azt kinyomattam; mely világos képet állít elő iskoláink anyag, némi részben szellemi állapotáról is. Láthatók ebből előnyeink és hátrányaink, s miket és mi tekintetben kell pótolnunk és javítanunk. — E kimutatásból következő értesülések meríthetők:

1. Az iskolai pénztárak múlt évi bevétele — a hiányzó 9 egyházon kívül — összesen tesz: 1150 frt 42 kr jelentékeny összeget.
2. Van az egyházmegyében: 21 fi-, 18 leány- és 25 vegyes, összesen: 64 felekezeti iskola; melyek közt 3 vegyesben tanító a lelkész. — Községi iskolák: Nagyváradon és J. Hodoson.
3. A tanítók fizetése: 400 frton felül van 10, — 300-tól 400-ig 21, — 200-tól 300-ig 22, — 100-tól 200-ig 6, — 100 frton alól 4 állomáson.
4. A tantermek a törvény kívánalmának épen nem felelnek meg: 1. Ártándi fi-, 2. Bihari leány-, 3. 4. Csatári fi- és leány-, 5. 6. Csökmői fi- és leány-, 7. Élesdi, 8. Hegyköz-kovácsi, 9. Hegyköz-ujlaki, 10. Kis-szántói, 11. K.-n.-révi, 12. M.-kakucsi, 13. 14. Nagykerekői fi- és leány-, 15. Nagyszántói, 16. Nyüvedei, 17. Örvéndi, 18. Pelbáthi, 19. Pósalakai, 20. P-ujlaki, 21. Püspökii leány-, 22. 23. Siteri fi- és leány-, 24. Zsakai fi-iskolák tantermei. — Azonban ezek között vannak részint építés, részint nagyobbitás alatt; s általában az egyházak teljes igyekezettel rajta vannak, hogy iskoláikat a törvény kívánalmához képest részint újra építsék, részint átalakítsák, — s ez igyekezetükben csak a szűk idők hátráltatják.
5. Iskoláztatás semmi vagy kevéssel több a semminél: Fugyiban, F.-Vásárhelyen, K.-N.-Réven és Lessen. — Igen hanyag: Csatárban, H.-K.-Pályiban, H.-K.-Szaldbágyon, H.-K.-Ujlakon, Kis-Jenőben, M.-Kakucson és N.-Szántón. — Azonban a mulasztások nélküli rendes iskolázás többé kevésbé, még mindenütt kívánni valót hagy maga után. — Iskolakötelesek száma összesen: 4305. Rendes iskolásoké 3362 — értve a nyári félévben; — a téli félévben sokkal jobban feljárnak a gyermekek, mint a nyáriban.

Felnőttek oktattak: Biharon 25, Élesden 17.

A mi a tanítói okleveleket illeti, noha tanítóink között szép számmal vannak jeles képzettséggel és régibb gyakorlattal bírók, tudtommal olyan, ki tanítói oklevéllel bírna — habár van is képezési bizonyítványa — egy sincs. — E tekintetben ez uttal is sürgetendőknek vélem a tanítókat, hogy siessenek megfelelni a törvénynek s tanító-képesítési oklevelet szerezni.

III. Egyházmegyei felügyelet alatt álló alapítványok.

M.-Teleghen: Iskolai alapítvány 675 frt. Kezeli a község.

Szent-Jánoson: Lányai alapítvány 1000 frt. — Ideiglen, visszatérítés feltétele alatt kivételt a nagyváradi takarékpénztárból, a templom fedezésére.

Siterben: A néhai Szabó Pál-féle 8 külön célra tett alapítvány, összesen 3100 frt. (Lásd az 1871. júliusi egyházm. jegyzőkönyv 34. számát) Kezeli a lelkész felügyelete s felelőssége alatt.

Zsákán: Néh. gr. Rhédey Ádám alapítványa a lelkész fizetés javítására 400 ezüst frt. — Van a Nagy György, volt uradalmi igazgató, jelenleg zilahi kir. törvényszéki bíró kötvényén.

Váncsodon: a) Néh. Király Mihály alapítványa 105 frt, kikölesönözve az egyház által 8% kamatra. b) Templom és torony kijavítására és iskolai célokra szolgáló alapítvány 2096 frt, mely elhelyezve van a b-ujfalui takarékpénztárban. c) Özv. Gsapó Lajosné Szabó Józefa urnó által adományozott 72. sz. a. ház, beltelekivel — mely hasznosbérbe van adva.

Pelbáthidán: Radnóti alapítvány 84 frt a lelkész és tanító fizetése pótlására. Kezeli az egyházmegye közpénztárnoka.

Kis-Szántón: Gróf Csáky Sándor ur alapítványa 300 frt, az iskola és tanító javára tette Kis-Szántón 1873. ápril 24. Kezeli az alapító levél értelmében a lelkész.

M.-Kakucson: A vasut által elfoglalt lelkési föld ára 43 frt 15 kr, mely helyben van kifizetve, s kamatját a lelkész kapja.

Tisztelettel betérjeszt

Püspökiben, 1873. október 10-én.

Pap Károly,
esperest.

A kitűnő szorgalommal, pontossággal és nagy gonddal készített esperesti jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatni, s méltányló előismerését és köszönetét kifejezni, az egyházmegye kedves kötelességének ösméri, — s a tanügy érdekében tett indítványokat határozati erőre emeli, s szigoruan és sürögősen meg-hagyja a tanítóknak, hogy azok, kik arra a törvény által köteleztetve vannak, a tanítói oklevelet mielőbb megszerezni, — továbbá a testgyakorlatot, kertészet, és rajz tanítását, mint szintén köteles tantárgyakat, egész szorgalommal tanítani el-engedhetlen kötelességöknek ösmérjék, s az egyháztanácsok utasítsanak felügyelni, hogy e végzés az illetők által teljesíttessék.

8. szám. Tárgyalás alá vétetett a h.-k.-szaldbágyi lelkési évi jövedelemnek — a lelkész beleegyezésével történt — megbecsülése az előjárók által, mely szerint az összes évi jövedelem, pénzürtékben 300 frtra becsültetik.

A betérjesztett kiszámítást az egyházmegye elfogadja, s Bokros Benedek lelkész, a felhízetésnek, 150 frtnak az 1874-ki tavaszi közgyűlésig, a lelkész gyá-moldai pénztárba való befizetésére utasítja, — fenhagytatván részére, ha akarja, az 1871. nov. közgyűlés 11. sz. a. végzésében meghatározott fizetésbeli kedvez-ménnyel élhetés joga.

9. szám. Elnök esperest előadja, miként a fugyii megüresült lelkész-tanítói hivatal, utánjárásai mellett is, nem sikerülven betölteni, mert a fizetés csekély-sége miatt senki nem vállalkozott: kénytelen volt azt tanácsolni a fugyiaknak, hogy mi-után mint anyaegyház fen nem állhatnak, csatlakozzanak, mint leányegyház az álta-luk választandó szomszéd egyházhoz. Ennek folytán a fugyiak t. Hegedüs Ferencz, kis-jenői lelkésznek kívánván szolgálatával élni:

1. Olvastattott a fugyii előjárók és t. Hegedüs Ferencz közt 1873. november 3-ikán keletkezett egység-levél, mely szerint t. Hegedüs Ferencz kötelezi magát az évenkénti 6 urvacsora kiszolgáltatására, és akkor predikálásra; a keresztelés, eske-tés és halottak temetése végezésére; s az anyakönyvek vezetésére. A fugyii leány-egyház pedig kötelezi magát olorsórt szolgálatok díjál évenként 6 köből buzának és 2 öl fának részére kiszolgáltatására.

2. Olvastattott nevezett előjárók 1873. okt. 18-ikán kelt kérvényök, mely szerint Kiss Sándor, kis-jenői tanítót oly feltétellel kéri hozzájuk tanítóul alkalmaz-tatni, hogy az a rendes tanítás és éneklésen kívül, a vasárnapi predikálást is végezze a 6 communiokori délelőtti órákat kivéve, — s betérjesztik a bérlevelet 3 példányban.

A fugyii egyháznak leányegyházra változásába, közgyűlésünk készséggel beleegyezik, s a betérjesztett egységet t. Hegedüs Ferencz lelkészszel, s a ta-nítói bérlevelet megerősíti azon kijelentéssel, hogy minthogy a bérlevelek nin-csenek szabatosan körvonaloza, — nincs például kijelölve, hogy a lelkésznek ajánlott 6 k. buza és 2 öl fa, a tanító bérlevelében foglalt lelkésztanítói párbéri buzából és 6 öl fából fog kivonadni; és hogy a lelkési teendők alkalmával a fuvarozás kit terhel? — a bérlevelek azon utasítással adatkna vissza a fugyii egyháztanácsnak, hogy a fizetési pontok tisztán és szabatosan tétessenek ki, s így terjesztessenek be az esperesthez, ki is aztán azokat felfogja terjesztetni az egyházkerületi gyűlésre, — a leányosítás tekintetéből is — felsőbb megerősí-tés végett.

10. szám. Tárgyalás alá vétetett Pap Károly esperestnek az iskolai szünőd megváltoztatását illető indítványa, s melléklete, a bihari egyházmegye 1858. ápril

6- és 7-iki gyűlése jegyzőkönyvének 5. sz. a. végzése, melyben már szünetdől július és augusztus hónapok lettek határozva.

A betérjesztett indítványt, beható tanácskozás után, az egyházmegye magáévá teszi, s úgy népművelő földművelői foglalkozása, mint főleg a paedagogia szempontjából, a népiskolai szorgalom és szünetidőre nézve következőket rendeli életbe léptetni.

1. Hogy a nyári tikkasztó meleg, s az aratási és nyomtatási szorgos munkák miatt, július és augusztus hónapok szünetdők legyenek.

2. A téli félév kezdődik szeptember 1-én napján, s tart február közepéig, mikor a közvizsgák megtartandók; — a második félév, megszakadás nélkül, február közepétől tart június végéig, a mikor ismét megtartandók a közvizsgák; — fenhagyatván azon joga az egyházak tanácsának, mint iskolai felügyelőségnek, hogy ősszel a tengeritörés és szüret, tavasszal pedig a szántás idején néhány napi szünetdőt, a helyi körülményekhez alkalmazottan, engedélyezhessen.

3. Az új gyermekek feladása Sz. György nap tájban, — a konfirmáció nagy-pénteken, vagy áldozó csütörtökön, az eddigi gyakorlat szerint történhetik, azon meghagyással, hogy a konfirmáltak a nyári közvizsgáig iskolába járni köteleztetnek.

Mely ezen megállapodáshoz való szigorú alkalmazkodásra, úgy a kebelbeli egyházak, mint a tanítók utasítottak.

11. szám. Olvastatott Pap Károly esperestnek a f. t. egyházkerület 1873. áprilisi közgyűlése 71. sz. a. végzése alapján keletkezett előterjesztése, hogy maga a közgyűlés jelölje ki, az

a) pont szerint, mely egyházaink azok, melyek anyagilag képesítve vannak, s buzgalom és akaratjuk is van, jó népiskolákat fenttarthatni.

b) Melyek azok, melyeknél talán a tehetség és anyagi erő meg volna, de a kívánt buzgóság és erély hiányzik.

c) Melyek azok, melyek kevés anyagi segítséggel — buzgóság és szíves törekvés nem hiányozván — oda képesíthetnének, hogy jó népiskolákat tarthatnának fen.

d) Melyek azok, melyeknél teljes mértékben hiányzik az anyagi tehetség s önmaguktól kevés segély mellett sem képesek iskoláikat fentartani?

Egyházmegyénk azon megnyugtató tapasztalás és tanúsítás mellett, hogy egyházaink legnagyobb része, képes is, akarja is felekezeti iskoláit fentartani, az esperesi betérjesztett vélemény figyelembe vétele mellett, a

b) pont alá tartozókat jelöli: a *n-kerekii, siteri és b. szentmártoni* egyházakat, melyek közül a két elsőnek leánytanítóit, az utóbbinak vegyes isk. tanítója nem részesülnek annyi fizetésben, mely tisztességes megélhetéseket biztosíthatná. A

c) pont alá tartozókat: a *pósalakai, nagyszántói és fugyii* leány-egyházakat. — A *k-nagyrevi, nagy-tótfalui és lessi* egyházak ugyan tulajdonképpen a d) pont alá tartoznának, de minthogy ezekben a felekezeti iskola fenntartása egyértelmű a vallás és nemzetiesség fenntartásával, ezeket az okvetlenül segéllendők közé sorozza, hogy oda képesíthetnének, hogy a tanítói hivatal a lelkészitől külön választathassék. A

d) pont alá esőknek tartja ugyan a *f-vásárhelyi és m-kakuci* egyházakat: előbb azonban esperesi uton felszólíttatni rendeli e nevezett egyházakat, hogy nyilatkozzanak, képesek-e, s akarják-e felekezeti iskoláikat a törvény kívánalmai szerint fentartani? s utasítja az esperest, hogy ez egyházak beadandó nyilatkozatához képest tegye meg a jelentést a püspöki hivatalhoz.

12. szám. Olvastatott biharmegyei főtanfelügyelő Földy Jánosnak Pap Károly esperesthez 688/1873. sz. a. kelt átirata, melyben a felmerült panaszok folytán, hogy a tan- és nevelő-intézetekben a gyermekek, pár óra kivételével, majdnem reggeltől estig, a padokhoz kötve zárt falak közt tartatnak, mely visszaélés a növendékek szellemi és testi épségének kárával történik: felhívja esperest — támaszkodva az 1868. t. cz. 52. §. és az 1869. szept. 15-én kiadott miniszteri tantervre — hogy a felügyelete alatti tanintézetekben a tanórák megtartására szigorúan őrködni és szíveskedjék.

Miután a növendékeknek a falusi iskolákban létele egészen különbözik a városi tan- és nevelő-intézetek zárt falai közti iskolázástól, közgyűlésünk nem bocsátkozik annak meghatározásába, hogy melytől meddig terjedjen a tanórák száma: azonban kötelességükbe teszi a tanítóknak, hogy figyelembe tartva az északi különbségeket, paedagogikai szempontot és helyi gyakorlatot, soha se téveszszék szem elől azt, hogy mivel tartoznak a gyermekek szellemi és testi

épségének; — s egyszersmind utasítja az egyházi előjárásokat, hogy erre szorosan felügyeljenek.

13. szám. Szikszay József, nagyváradai lelkész, jelentést tesz azon közelebb előfordult esetekről, miszerint a róm. kath. lelkészek, a kolera pusztításai miatt általános rémületet keltő napokban, az utolsó szentség kiszolgáltatása alkalmával ott is megfordulván, hol más felekezeti betegek küzdöttek a betegség kinaival, e körülményt térítési czélokra zsákmányolták ki; s e tény igazolására betérjeszt két, hozzá hivatalosan küldött, eredeti okmányt, — kérve a sérelem orvoslására illető főbb hatóságunk utján eszközölését.

A betérjesztett két eredeti okirattól világosan kitűnő, az, hogy Szabó Mária, öz. Szegei Sámuelné és Balassa Eszter, öz. Flór Lajosné, az 1868. t. cz. 3. és 4. §§-at mellőzésével vétettek át Lázár Miklós plebánus által a r. kath. egyház kebelébe: közgyűlésünk e vallásbeli sérelmet orvoslás végett — az eredeti két okirattal — felterjeszti a f. t. egyházkerületi közgyűlésre.

14. szám. Olvastatott a bihari ref. egyházmegye egyetemes lelkészi, Nagyváradon, 1873. jun. 10-én tartott értekezlet jegyzőkönyvének 5-ik száma, mely a közgyűlés által újból föllevenített és megerősíteni kéri, amaz a multban gyökerező gyakorlatot, hogy a közgyűlésekre az egyház képviselőinek, jelesül a lelkészek, az egyházak által előfogt adassék.

Miután a LXXXV. és LXXXIX-ik kanonból egyenesen következik, hogy a lelkészek az egyházmegyei gyűlésen jelen lenni tartoznak; — s miután képviselői alapon álló egyházszervezetünkben szükségképen foly, hogy azokban az egyházak és képviselők által részt vegyenek: jog és kötelesség együtt járván, egyházaink figyelmeztetnek, hogy az egyházmegyei gyűlésekre, a kanon értelmében jelen lenni tartozó lelkész és más képviselő részére előfogatot adni kötelesek s magokat minden gyűlésen képviseltessek; — a gyűlésen nem képviselt egyház lelkésze pedig tartozik az elnökségnél a meg nem jelenhetést indokolva bejelenteni.

15. szám. Olvastatott a bihari ref. egyházmegyei — Nagyváradon 1873. szept. 23-án tartott — egyetemes lelkészi értekezlet jegyzőkönyve 5-ik számának 4. pontja, melyre a m-keresztesi kör indítványa folytán kimondatik a szupplikációk és legációk indokolt eltörlésének szükségessége, s felkérjük az egyházmegye, hogy azok eltörlésére nézve a f. t. egyházkerület elé indítványt terjeszsen fel.

Miután az 1873. jul. 1—6-kán Budapesten tartott egyetemes convent, a 17. sz. a. kimondotta elvben a szupplikációk megszüntetését: a m-keresztesi kör oda utasított, hogy adjon javaslatot, mily jövedelmi forrásokból pótolthatnák az abból eredő hiány az iskolák és tanuló segélyezésére. — A mi pedig a legációk eltörlését illeti: e tekintetben közgyűlésünk az egyházak szabadságát sértetlenül fentartani kívánja.

16. szám. Nádudvari Lajos, borsi segédlelkész kéri magát az egyházmegyébe bekebelezetté.

Miután folyamodónak bizonyítványai rendben találtattak, a szokott díj letétele mellett, egyházmegyénkbe ezennel bekebelezetik, s erről folyamodó Nádudvari Lajos, valamint a közpénztárnok végzésileg értesíttetnek.

17. szám. Hajnal Elek, nagyváradai segédlelkész kéri magát az egyházmegyébe bekebelezetté.

Folyamodó kérelmének, jó bizonyítványai alapján, hely adatván, egyházmegyénkbe, a szokott díj lefizetése mellett bekebelezetik, — s erről illetők végzésileg értesíttetnek.

18. szám. H.-k.-pályii előjáróság jelenti, miként Beke Lajos, volt vértesi tanítót esperesi, ajánlatra ideiglenes minőségben, tanítót meghívta s kéri megerősítését.

Beke Lajos h.-k.-pályii ideiglenes tanítól azon reményben, hogy tanítói hivatásának megfelelően, a jövő tavaszi közgyűlésig, megerősíttetik; végleges megerősítése, az egyház és tanító kölcsönös tetszésétől tetetvén függővé.

19. szám. Kocsis József, k-szántói lelkész bejelent, miszerint gróf Csáky Sándor ur, a k-szántói iskola javára, Kis-Szántón 1873. ápril 24-ikén kelt s másolatban betérjesztett alapító-iratban, 300 frt alapítványt tett.

A nevelésügy érdekében, hazafias buzgóságból tett nemes alapítvány örömdetes tudomásul vétetik, s azért gróf Csáky Sándor részére köszönet szavaztatik; — egyszersmind kis-szántói egyház lelkésze utasíttatik, hogy az alapítványlélvél értelmében, számadását az esperesi látogatások alkalmával mindenkor mutassa be. — Miről gróf Csáky Sándor ur, s a kis-szántói egyház lelkésze jegyzőkönyvi kivonatban értesíttetni rendeltetnek.

20. szám. Olvastatott a püspöki hivatal értesítése, miszerint néhai Csiffy László a darvasi egyház javára 100 forint hagyományozott.

Örvendetes tudomásul vétetik.

21. szám. Esperest Pap Károly, vonatkozással az egyházmegye f. évi mártiusi 46. sz. a végzésére, kis-zántói lelkész Kocsis Józsefnek a p-tamási egyház ellen emelt 14 frtnyi követelése tárgyában, a felek kölcsönös nyilatkozatát, ez ügybeni további intézkedés végett beterjeszti.

A beterjesztett nyilatkozatok alapján: a háromszori szántásból fenmaradt egyszeri szántásnak 6 frtban követelt értékét, azon okból, mert e szántással az egyház önbeismerése szerint is tartozott, s annak elmulasztását elfogadhatónak nem indokolta; — továbbá a 100 kéve nádnak, mint beismert tartozásnak, az egyházmegyének már előző határozata által megállapított 6 frt értékét, Kocsis József által jogosan követelhetőnek találta: ezen követeléseket a p-tamási egyház ellenében folyamodó javára ezennel megítéli, s felhívja nevezett egyházat, hogy ezen együtt 12 frtot tevő összeget folyamodónak haladéok nélkül fizesse ki.

A pelyva árának megítélése iránti kérelem azonban, mert a beterjesztett kölcsönös nyilatkozatból beigazolván nincs, ha valjon a kérdéses pelyvát az egyház, más hiányában, visszatérítési kötelezettséggel használta-e fel, vagy mint önként felajánlott, s ajándékozott vette-e igénybe? teljesíthetőnek nem találta.

22. szám Kocsis József, kis-zántói lelkész, P-Tamásiól Kis-Zántóra lett változási díjának, 4 forintnak, — a változást okozó körülményekre való tekintetből — elengedtetését kéri.

Folyamodó kérelme, annyira indokoltnak, hogy a változási díj a fenálló gyakorlat ellenére elengedthessék, nem találta: nem teljesíthetőnek.

23. szám Szabó Pál, nagy-kerekii fi., és Szakács János leány-tanító, a nagy-kerekii egyház 1873. szept. 14-én kelt, s az időközben elhalt, vagy betegé lett gyermekek utáni tanítási díj miként fizetésére vonatkozó határozata ellen felfolyamodván, egyidejűleg az iskolai épületeknek esperestileg többször meghagyott kijavíttatását s tisztán tartását eszközöltetni kéri.

Tekintettel arra, hogy a gyermekeknek beiratásuk az iskolai év elején, az egész évre kiterjedőleg történik, s az ekként év elején beírt gyermekek utáni tandíj a tanítóknak bérlevéllel kötelezett fizetésüket képezi, melynek megcsonkításába az egyházmegye beleegyezését nem adhatja; — tekintettel arra, hogy minden egyházban általában gyakorlatban van a beírt gyermekekért az egész évi tandíj fizetése, s általában minden adó az év elején, az egész évre kötelezettséggel vettetik ki: a n-kerekii egyháznak neheztelt határozata megváltoztatatik, s az egyháztanács felhivatik, hogy az év elején beírt, de időközben elhalt, vagy betegé lett gyermekek utáni egész évi tandíj bevételeit, illető tanítók részére eszközölje.

Egyidejűleg utasíttatik, hogy az iskola épületeknek, különben is többször meghagyott kiigazítását, s folytonos jókarban s tisztán tartását annyival inkább eszközölje, mert további késedelem vagy mulasztás esetén, e köteleesség teljesítésére polgári uton, a közigazgatási végrehajtás igénybe vételével fogna kényszeríteni.

24. szám. Pap Károly esperest előterjesztvén, hogy a Csanády Sándor ur által a k-n-révi és m-kakuci felekezeti iskolák javára, az 1871. novemberi közgyűlés 2. jkvi száma alatt tett 1000 frtos alapítványnak okmányokkal biztosítása végett, az egyházmegye megbízása folytán, alapítványtevőt siker nélkül kereste meg: kéri, hogy az alapítványnak betáblázásra alkalmas okmányokkal leendő biztosításával segédgondnok Ercsey Zsigmond urat bizza meg.

Ez esperesti előterjesztéshez képest, segédgondnok Ercsey Zsigmond ur felkérte, hogy belátása szerint célhoz vezető eljárás igénybe vételével alapító Csanády Sándor ur által, az 1000 frt alapítványt betáblázásra alkalmas okmányokkal biztosítsa, s a tőle kiveendő okiratot az egyházmegye levéltárába küldje meg.

25. szám. Pap Károly esperest beterjeszti az 1873-ik év folytán kezébe vett pénzekről való számadását, mely szerint átvett:

I. Államsegélyt 1872-ről	1450 frt	—	krt
II. A tüzkármegmentési pénztár részére	34	70	„
III. Vizitáció alkalmával:			
1. Egyházkerületi pénztárba 17 czim alatt	418	31 1/2	„
2. Fő iskolai pénztárba 4 cz. a.	530	85	„
3. Ugyanabba előre fizetve	145	—	„
4. Senior részére	8	—	„
5. Lelkészgyámolda részére 3 cz. a.	260	21	„
6. Egyházmegyei könyvtár részére	70	52	„
7. Tanítói gyámolda részére 4 cz. a.	213	75	„

8. Tanítói könyvtár részére	94 frt	50	krt
9. Közpénztár részére 6 cz. a.	483	92	„
10. Özv. Margitainé, tanítóné részére	2	41	„
IV. K-N-Rév részére Hericz Kálmán urtól	5	—	„
V. Államsegélyt 1873-ról	1030	—	„

Tehát 43 czim alatt összesen: 4747 frt 17 1/2 krt.

A bemutatott, küldöttség által előzőleg átvizsgált, ellennyugtákkal és nyugtákkal igazolt számadás, helyeslőleg tudomásul vétetik.

26. szám. Esperest előterjeszti, miként Hericz Kálmán ur Élesdről, a k-n-révi egyház segéllésére 5 frtot adományozott.

A nemes ezútra adományozás örvendetes tudomásul vétetvén, a már elnököleg nyilvánított köszönetnek jegyzőkönyvileg kifejezés adatik. Mindezen számok hitelesítették.

Az 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. számokat jegyezte Oláh József.
A 11. 12. 13. 14. 15. számokat Benedek László.
A 16. 17. 18. 19. 20. számokat Szűcs Lajos.
A 21. 22. 23. 24. 25. 26. számokat Millye Gyula.

Mellékletek a 7-dik számhoz $\cdot/\cdot$ és $\cdot//$.

Nyomatott Hollós Lajos könyvnyomdájában.

Bihari ref. egyházmegye.

Sorszám	Egyház	Bírláló	Szahalyvezetés történet		Szántó	Kaszáló	Legelő	Temető	Faiskola	Kenderült	Luzernás	Szőlő	Szőlő tőke	Erdő	Takarékmag-tár	Jegyzet
			éve	éve												
			h.	°	h.	°	h.	°	h.	°	h.	°	h.	°	h.	°
1	Ártánd	egyház lelkész fitanító	1859	1600	8 950 16 1151 8 472	3 1272 4 450 3 700	7 3550 3 550	5 279	516	550 1100 550	550 1100 550				65 2	
2	B.Sz.Márton	egyház lelkész tanító	?	1600	1 21 9			6							149 1/2	
3	Bihar	egyház lelkész fitanító kis fitanító	1859	1600	25 1201 56 1517 17 1454	10		7 230	2400			32				1 tagban 1 tagban 1 tagban 1 tagban
4	Bojt	egyház	?	1600	26 1119			1 600	1000							1 tagban Temető és legelő 1100 □ 811el
5	Bors	lelkész fitanító l. tanító	1857	1200	19 128 6 547 2 578	14 1476 4 1448	8 800 4 400 4 400	4	150		2000 1000 500					1 tagban 1 tagban 1 tagban
6	Csatár	egyház lelkész fitanító l. tanító	1859	1600	2 270 10 28 1 1192 1 1570	2 270 17 1275 5 2812 6 225	17 400 12 772 12 772	4	1600			5 1/2		4 2 2		
7	Csüskmő	egyház	1864	1200	28	10		4	1200						300	Kaszáló 1100 □ 811el Árpa
8	Darvas	lelkész fitanító l. tanító vegyes t. egyház	1862	1200	28	10	8 4 5 4 4 4 1	2							300	Kaszáló, legelő 1100 □ 811el
9	Élelad	lelkész tanító egyház lelkész tanító	1860	1100	31 15 2 600 10 390 3 550	12 4 3 850	10 5 4 178	3 635	1105		10		12 8 A		9 4 A	
10	Fugyi	egyház lelkész tanító		1100	6 2	5 1										
11	F.Vásárhely	egyház	1862	1100				4 854	1100							Temető, faiskola, közös ka- száló 1100 □ 811el
12	Furta	lelkész tanító egyház	1859	1600	5 201 3 12	4 170 8	6 3 16								259	Temető, faiskola közégi
13	H.K.Kovácsi	lelkész fitanító l. tanító egyház lelkész	1863	1100	26 13 11 1200	8 4 3 1200	16 8 8 8	8 837	1186						61	765 □ 8 haszna- vehetet- len

Sorszám	Egyház	Bírláló	Szabályozás törvény	évéli	Szántó	Ka- száló	Le- gelő	Temető	Fiskola □ h.	Kenderföld □ h.	Lucerna □ h.	Szőlő kapa 200 □ h.	Erdő	Taka- rék mag- tár	Jegyzet
			□	□	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a
	H.K.Kovácsi	fitanító			5 865	3 943									Jelenleg egy, a ve- gyes isk. tanító használja
14	H.K.Pályi	1. tanító egyház lelkész fitanító	1868	1600	5 1029	3 827		3 1226	1220						
15	H.K.Száldobágy	1. tanító egyház lelkész	?	1600	10 1018	4 200						17	4	5 1400	2 1500
16	H.K.Ujlak	tanító egyház lelkész	1863	1600	2 503	1 140	4	4 1100	1600	214	186				
17	J.Hodos	tanító egyház lelkész	1861	1100	4 776	1 1400	8	2						3	3
18	K.Jenő	fitanító 1. tanító egyház lelkész	1859	1200	36 884		3			300					Legelő 1200 □ 8llel
19	Kis-Marja	tanító egyház lelkész	?	1200	21 365	2 640	2	3 57	82						
20	Kis-Szántó	fitanító kis fitanító 1. tanító egyház lelkész	1836	1200	19 2	806		5 700	712						Legelő a közöben szabályo- zatlan
21	K.Nagy-Rév	tanító egyház lelkész	?	1200	41 525	2 640									
22	Less	tanító egyház lelkész	?	1100	19 2	806									
23	M.Kakucs	tanító egyház lelkész	?	1200	10 1000										Legelő a közöben szabályo- zatlan
24	M.Keresztes	tanító egyház lelkész fitanító kis fitanító leány t. kis l. tan. egyház lelkész	1864	1100	12 700		2	2	1550	600	1600			40	2
25	M.Telegd	tanító egyház lelkész	1857	1200	7 800	3 500				300	900				
26	M.Telki	tanító egyház lelkész	1859	1100	6 275	4		600							
27	N.Kereki	tanító egyház lelkész	1852	1100	1 5	4									
28	N.Szántó	tanító egyház lelkész	1842	1100	1 5	4									
29	Nagy-Tótfalu	tanító egyház lelkész	1869	1600	8 895	3		13 1063	1100						
30	N.-Vár	tanító egyház lelkész	?		43 906	20 909	26 280			872	755	4 h. 1 1/2 h.			
					14 422	4 1016	10 552			820		944 □			
					7 439	3 663	5 276			406		944 □			
					10 371	3	5 276			534		944 □			
					10 833	4 662	5 276			534		944 □			
					5 18			7	520					3	
					5 194	18 86		2	1110						
					25 644	10 733	14								
					24 400	5 367	7								
					41										
					83 432										
					24										
					12										
					6 825			2	963	2200					
					8 630	8	10 5								
					4 920										
					4 100			1	20					21	3
					19 118	7 1000	10								
					?							4			

Sorszám	Egyház	Bíró	Szabályozás történt	idével	Szántó	Ka- száló	Le- gelő	Temető	Fiskola □ h.	Kenderföld □ h.	Lucerna □ h.	Szőlő kapa 200 □ h.	Erdő	Takar- ék mag- tár	Jegyzet
			□	□	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a	h. □ ^a
	N. Vár	lelkész iskola			2 2										
31	Nyitved	egyház lelkész tanító	1859	1100	12 14 8	550 550		2	1100					84	2
32	Örvénd	egyház lelkész tanító	1864	1600	29 14 21	774 262	4 2	1	400	1000		8 4 1/2	6 3	63	3
33	P. Tamási	egyház lelkész fitanító	1864	1200	9 1600	21 21	12 12	3	600					61	
34	Pelbárbida	1. tanító egyház lelkész	1861	1200	14 29	2 7	410 12	2	960	618					
35	Pósalaka	tanító egyház lelkész	1862	1200	14 6 9 3	4 6	6 10	1				6		12	1
36	P. Töld	tanító egyház lelkész	1863	1600	13 14	996 1254			151 114					125	
37	P. Ujlak	tanító egyház lelkész	?	1100	21 700	18	3	200	3	1100		6	7	310	137
38	Püspöki	tanító egyház lelkész	1857	1200	17 76 75	600 557 164	2	2	300	15	116	2400	4	3	760
39	Sitter	fitanító kis fitanító 1. tanító kántor egyház lelkész	1857	1600	15 15 19 8	426		3				3 6 6			
40	Szalárd	tanító egyház lelkész	1871	1200	16 8 4	589 294 85	14 7 2	800 400 200	9	807	3675	800 400 200			56
41	Szent János	fitanító 1. tanító iskola egyház lelkész	1864	1600	11 6 10	300 844 652	27 5 5	200 698 1074	1	600	750 750	272 272 272			
42	Zsáka	egyház lelkész	1846	1300	30 26	2 8		6		1137				158	3
43	Váncsod	fitanító 1. tanító egyház lelkész	1849	1600	13 13 25	4 4 1343	16 5 5	1386 932 650	10	300	4800			73	3
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								
		fitanító 1. tanító			5 5	948 1	1								

Iskolai állapot kimutatása.

Sorszám	Egyház	Iskolai pénztár be-ve-tele		Iskola	Tanító fizetése		Tanterem			Ablak		Földgomb	Számoló gép	Fali olvasó tábla		Magyarország	Európa	Természettudományi ábrák	Természettudományi ábrák	Táblázat és Pánczéltól olvasó könyv	J e g y z e t	
		frt	kr.		magasság	hossza	szélessége	terület	Iskola k. k. k.	Rendes iskola	Iskola k. k. k.			Rendes iskola								
															frt							kr.
1	Ártánd	21	95	fin	410	8	4"	21	3"	14	4"	305	58	60	54	4	2	3"	1	1	23	Öl. hár. mérő, vízmerék.
2	B.Sz. Márton	4	50	leány	280	10	8"	27	16	16	432	54	57	42	4	5	24	1	1	35	Szárított nör. gyűjt.	
3	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
4	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
5	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
6	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
7	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
8	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
9	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
10	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
11	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
12	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
13	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
14	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
15	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
16	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
17	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
18	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
19	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
20	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
21	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
22	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
23	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
24	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
25	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
26	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
27	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
28	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
29	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
30	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
31	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
32	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
33	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
34	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
35	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
36	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
37	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
38	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
39	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
40	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
41	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
42	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
43	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
44	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
45	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
46	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
47	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
48	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
49	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
50	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
51	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
52	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
53	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
54	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
55	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
56	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
57	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
58	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
59	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
60	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
61	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
62	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
63	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
64	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
65	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
66	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
67	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
68	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
69	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
70	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
71	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
72	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
73	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
74	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
75	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
76	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
77	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
78	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák.	
79	Bihar	10		fin	345	11	30	21	18	18	378	47	57	38	4	2	3"	1	1	20	Szabad gyák	

J e g y z é s e k.

1. Az iskolai pénztár jövedelem forrásai az egyházmegye 1871. november 27. számú határozata szerint: 1. Beíratási díj, 2. Temetési pénz a gyermekek után, 3. Rendkívüli harangozásból, 4. Konfirmációi nyomtatott bizonyítványokból. — Ezeket kívül itt és ott népből jövedelméből.

2. A tanítói fizetések közép árak után számítvák. Gabona 5, 4, 3 frt 50 kr. Fa 8—12 frt. Föld, a földbér szerint

3. Az iskola kötelesek soha sincsenek fen teljes számmal, — betegség, elfoglaltság és hanyagság miatt. — A kis gyermekekre 8 □-nál kisebb tér is elég.

4. A gyermekek ill. ^{de} kézi könyvekkel többé kevésbé ellátva vannak. — Zsóltára mindeniknek.

5. A megszabott tantárgyak a kiadott tanrend szerint, igen kevés kivétellel, általánosan taníthatnak. Testvakorlat és kertészet még nem általánosak.

6. Iskolai könyvtár a legszükségesebb tankönyvekből, majd nem mindenütt. — Is-

7. A hol két fitanító van, a nagyobb iskolások száma a nyári félévben apad, a konfirmáltak, kik az iskolát elhagyják — ellenben növekszik a kis iskola az újakkal.

Sorszám		Egyfelte	Iskolai pénztár bevétele	Iskola	Tanító fizetése	Tanterem										Iskola köteles	Rendes iskola száma	Adatok	Térkép	Természettajrai ábrák	Természettani ábrák	Gáspár és Pánczéléle olvasó könyv
Írt. kr.	magassága					hossza	szélessége	térlogota ☐	befeirő 8 ☐	Földgömb	Számoló gép	Sik földgömb	Magyarország	Európa								
															Adatok							
30	K. Szabó	152	58	vegyes	970	8' 6"	18'	13'	324	41	66	63	3' 3"	24	1	1	1	Rasch	29			
31	K. Nagy Rét	?	?	vegyes	270	8'	18'	13'	43	43	3	3'	24	1	1	1	1	Rasch	29			
32	Lesz	?	?	vegyes	80	18'	13'	13'	30	32	4	4'	9"	20	1	1	1	Gaisler	18			
33	M. Katica	?	?	vegyes	500	10'	27'	20'	520	65	63	46	4' 9"	20	1	1	1	Gaisler	18			
34	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	27'	20'	540	67	72	68	4' 9"	20	1	1	1	Gaisler	18			
35	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
36	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
37	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
38	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
39	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
40	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
41	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
42	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
43	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
44	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
45	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
46	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
47	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
48	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
49	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
50	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
51	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
52	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
53	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
54	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
55	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
56	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
57	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
58	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
59	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
60	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
61	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
62	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
63	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			
64	M. Kerekes	?	?	fin	400	10'	26'	24'	56	24	62	478	74	57	6' 4"	20	1	1	1			

J e g y z e t

Tanító a lelkész: — az iskolaépület nem használható. Tanító a lelkész: — az új iskolaépület még nem készült. Az iskolaépület nem arra való. Árványgyűjtemény.

Női munkák, kerestek.

38

Torna eszközök.

30

Szab. gyakorlat.

17

5

Tanító a lelkész: — a tanterem imaterem is.

7

14

Torna eszközök, ásvány gyűjtemények.

37

Szab. gyakorlat.

19

15

Szab. gyakorlat.

10

Szab. gyakorlat, kerestek.

18

Szab. gyakorlati eszközök, tornaszekrény, ásv. és növénygyűjtemények.

15

Ásvány munkák, stb.

69

4

4

Szab. gyakorlat, stb. hrv. mért. mérleg.

28

Új tárgyak, tornaszekrény, rajz munkák.

12

Szab. gyakorlat.

29

Női munkák.

17

